

Udskriftsdato: 27. december 2025

CIR1H nr 9044 af 06/01/2025 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: International retshjælp

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10580

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9813 af 16/07/2025

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: International retshjælp

1. Overblik

1.1. Indledning

Retshjælp er betegnelsen for situationer, hvor politi, anklagemyndighed eller domstole har behov for bistand fra et andet land til at gennemføre en opgave, de ellers selv havde udført.

Retshjælp dækker over mange ting, f.eks. forskellige efterforskningskridt, forkyndelse mv.

Retshjælp kan finde sted både ind og ud af Danmark. Længere nede i vejledningen beskrives fremgangsmåden for både indgående retshjælp, dvs. hvor en udenlandsk myndighed beder Danmark om hjælp, og udgående retshjælp, hvor en dansk myndighed anmoder om hjælp fra udlandet.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Indgående retshjælpsanmodninger (retsanmodninger til Danmark)

2.1.1. Politiet foretager deres normale arbejde

Dette betyder, at det arbejde der normalt ville blive udført af politiet i en tilsvarende dansk sag også skal udføres af politiet i den udenlandske sag.

For nærmere om selve besvarelsen af den udenlandske anmodning se pkt. 3.1.4.

2.1.2. Prioritering som tilsvarende dansk sag

Når Danmark modtager en anmodning om retshjælp fra et andet land, skal behandlingen af anmodningen behandles med samme hurtighed og prioritet som en lignende national sag.

2.1.3. Ønske om speciel fremgangsmåde ved foretagelsen af efterforskningskridt, udenlandske repræsentanters tilstedeværelse mv.

Man skal være opmærksom på, om det anmodende land har fremsat krav til form og fremgangsmåde som f.eks. indenretlig afhøring. Dette bør så vidt muligt respekteres, medmindre det vil stride mod grundlæggende, danske retsprincipper, jf. EU-retshjælpskonventionen art. 4, stk. 1.

Eksempelvis ses det jævnligt, at nogle lande anmoder om, at en afhøring skal foretages i retten. Selv om man i en national sag måske ikke ville vurdere, at en indenretlig afhøring var nødvendig, bør man imødekomme det anmodende lands ønske.

Et andet eksempel er tilstedeværelse af udenlandske myndighedspersoner under udførelsen af efterforskningskridtet, f.eks. ransagning, afhøring eller lignende, hvilket ofte er hensigtsmæssigt fordi det er den udenlandske myndighed, der ofte kender sagen bedst, og derfor ved hvad de leder efter. I den forbindelse

fremhæves, at udenlandske myndighedspersoner ikke har hjemmel til at udøve deres myndighed i Danmark, hvorfor de alene kan medvirke som observatører.

2.2. Udgående retshjælpsanmodninger (retsanmodninger fra Danmark)

Det er ofte politiet, der udarbejder det indledende materiale til brug for en retsanmodning. Læs nærmere om udarbejdelse af selve anmodning i pkt. 3.2.

Det er ofte nødvendigt at være meget specifik i sine retsanmodninger, således at man beskriver hvad man konkret leder efter ved en ønsket ransagning eller medsender et afhøringsstema til en ønsket afhøring. På den måde kan den udenlandske myndighed bedre yde den ønskede hjælp uden at kende sagen indgående.

3. Forberedelse

3.1. Indgående retshjælpsanmodninger (retsanmodninger til Danmark)

3.1.1. Kan man yde retshjælp i den givne sag?

Når man modtager en retshjælpsanmodning fra udlandet, skal anklagemyndigheden vurdere, hvorvidt de danske myndigheder kan yde den retshjælp, som den udenlandske myndighed anmoder om. Udgangspunktet er – efter en analog anvendelse af retsplejeloven – at hvis dansk politi i en lignende dansk sag kunne foretage det pågældende efterforskningskridt, så er det også muligt at foretage efterforskningskridtet på baggrund af en udenlandsk retsanmodning. Dette gælder også selvom der ikke er en aftale mellem Danmark, og det land der anmoder om retshjælp.

Hvis et land anmoder om efterforskningskridt, der vil være i strid med retsplejelovens regler, f.eks. hvis der anmodes om aflytning i en tyveri-sag, hvor kriminalitetskravet i retsplejeloven ikke er opfyldt, kan anmodningen ikke imødekommes.

Man kan i stedet tage kontakt til det anmodede land og orientere om, hvilket efterforskningskridt, der kommer tættest på anmodningen, og herefter aftale, hvordan anmodningen skal besvares. Hvis der skal gives afslag på retshjælp, skal Rigsadvokaten orienteres herom, jf. nedenfor i pkt. 3.1.2.1.

3.1.1.1. Sprog der accepteres af Danmark

En retshjælpsanmodning fra et nordisk land skal være udarbejdet på, eller vedlagt en oversættelse til, enten dansk, svensk eller norsk. Det fremgår af Den nordiske retshjælpsoverenskomst.

En retshjælpsanmodning fra enten et EU-land, eller et land uden for EU og Norden, som har tiltrådt Europarådets Retshjælpskonvention fra 1959, skal være udarbejdet på, eller vedlagt en oversættelse til, enten dansk eller engelsk. Det fremgår af Danmarks notifikation til den nævnte konvention.

Det samme gælder retshjælpsanmodninger fremsat i medfør af andre internationale retshjælpskonventioner, som Danmark har tiltrådt.

Vedrørende øvrige retshjælpsanmodninger kan Danmark kræve, at anmodningen er udarbejdet på, eller er vedlagt en oversættelse til, dansk.

3.1.2. Afslag

3.1.2.1. Afslag på at yde retshjælp

Hvis anklagemyndigheden vurderer, at en retshjælpsanmodning ikke kan imødekommes, skal den lokale anklagemyndighed meddele den anmodende udenlandske myndighed et afslag. Afslaget skal begrundes.

Hvis anmodningen er fremsat af et nordisk-land eller et EU-land, eller et land uden for EU og Norden, som har tiltrådt Europarådets Retshjælpskonvention af 1959, skal afslaget begrundes på baggrund af bestemmelsen i artikel 2, jf. artikel 19, i Europarådets Retshjælpskonvention af 1959.

Hvis anmodningen er fremsat af et land, med hvilket der ikke gælder noget internationalt retsgrundlag, skal der ikke henvises til de førnævnte bestemmelser, hvilket betyder, at der er en videre adgang til afslag.

Alle afslag skal formuleres høfligt og diplomatisk. Afslag kan formuleres på engelsk eller formuleres på dansk og oversættes til et sprog, som landet, der meddeles afslag, må formodes at kunne forstå.

Afslag til lande uden for Norden og EU fremsendes via Rigsadvokaten.

I de næste afsnit kan du læse om forskellige situationer, hvor et afslag kan komme på tale.

3.1.2.2. Dobbelt strafbarhed

Eftersom vi på retshjælpsområdet anvender retsplejeloven analogt, betyder det også, at der i tilfælde af et indgribende efterforskningsskridt – f.eks. beslaglæggelse, ransagning eller edition – stilles krav om, at det udenlandske strafbare forhold som Danmark er bedt om retshjælp til at efterforske, også er strafbart efter dansk ret, og at de almindelige strafbarhedsbetingelser i straffeloven er opfyldt. I den forbindelse kan også indgå spørgsmålet om forældelse efter dansk ret.

3.1.2.3. Er der dødsstraf for den pågældende forbrydelse?

Danske myndigheder kan ikke efterkomme en udenlandsk myndigheds anmodning om retshjælp, hvis den udenlandske strafbestemmelse for den forbrydelse, der søges opklaret, hjemler dødsstraf, medmindre det anmodende land afgiver en erklæring om, at der ikke i den konkrete sag vil blive nedlagt påstand om dødsstraf, eller at en eventuel dødsstraf ikke vil blive eksekveret.

3.1.2.4. Politiske/militære forbrydelser

De danske myndigheder kan endvidere afslå at yde retshjælp i forbindelse med efterforskning af forbrydelser efter den militære straffelovgivning og forbrydelser der anses for at være politiske forbrydelser.

3.1.2.5. Ne bis in idem

Flere lande, herunder Danmark, har forbeholdt sig retten til at afslå at imødekomme en retsanmodning under henvisning til forbuddet mod dobbelt strafforfølgning (*ne bis in idem*), dvs. hvis den pågældende allerede er dømt eller frifundet for det forhold, som aktuelt efterforskes, idet en sådan strafforfølgning anses for at stride mod almindelige retsprincipper.

3.1.2.6. Ressourcebetragtninger

Særligt omfattende/omkostningstunge efterforskningsskridt bør drøftes med den anmodende, udenlandske myndighed. Der kan måske findes en aftale i forhold til fordeling af omkostninger, idet udgangspunktet ved almindelige former for retshjælp er, at det er det fuldbyrdende land der betaler udgifter forbundet med ydelsen af retshjælp. Se nærmere om omkostninger generelt under pkt. 3.2.4.2.

3.1.2.7. Kriminalitetskravet er ikke opfyldt

Hvis et land anmoder om efterforskningsskridt, der vil være i strid med retsplejelovens regler, f.eks. hvis der anmodes om aflytning i en simpel tyveri-sag, hvor kriminalitetskravet i retsplejeloven ikke er opfyldt, kan anmodningen ikke imødekommes. Det kan overvejes, om vi i stedet kan hjælpe med andre indgreb, som kan tillades efter dansk ret.

3.1.3. Indgreb der kræver retskendelse i Danmark

3.1.3.1. Danske regler gælder

Når der ydes retshjælp til en udenlandsk myndighed i form af efterforskning i Danmark er det vigtigt, at dette sker i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Det betyder, at selvom det efter de udenlandske regler f.eks. kan være anklagemyndigheden der kan beslutte, at der skal ske aflytning eller andre indgreb, vil det stadig kræve en kendelse afsagt af de danske domstole for at udføre aflytningen i Danmark, idet indgrebets foretagelse skal være lovligt efter de danske regler.

Enkelte regler i retsplejeloven er indsat alene til anvendelse i sager om anmodning om retshjælp fra udlandet. Det drejer sig om § 190 og § 191 om afhøring af vidner og § 783, stk. 5, og § 806, stk. 7 for så vidt angår indgreb i meddelelshemmeligheden og edition.

Af relevant praksis kan henvises til U 1972.600 H og U 1988.203 V, omhandlende beslaglæggelse i henholdsvis Tyskland og USA ud fra en analog anvendelse af retsplejelovens regler, U. 2006.3094 ”anklagemyndighedens anmodning om edition af dokumenter til brug for en straffesag i Rusland imødekommet” og U. 2005.3108 ”Dansk anklagemyndigheds afhøring i England gennemført i strid med retsplejelovens § 750”.

3.1.3.2. Bistandsadvokater, forsvarer

I forhold til afhøringer m.v. af mistænkte, sigtede og vidner/forurettede er det de danske regler om beskikkelse af forsvarer eller bistandsadvokat, der finder anvendelse. Hvis en tilsvarende dansk sag

således ville have givet anledning til beskikkelse af en advokat for den person, der skal afhøres, vil dette også være udgangspunktet når afhøringen foretages på foranledning af en udenlandsk myndighed, der anmoder om retshjælp.

Du kan læse mere om retsstillingen for forurettede i udenlandske straffesager i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Vejledning af forurettede mv.

3.1.4. Besvarelse

3.1.4.1. Det er juristens ansvar

En retshjælpsanmodning skal besvares af en judiciel myndighed. Domstolene, Den Uafhængige Politiklagemyndighed og anklagemyndigheden (bestående af Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektørerne) er udpeget som ”judicielle myndigheder” i Danmark.

Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaterne og anklagemyndigheden i politikredsene og i NSK er således judicielle myndigheder. Besvarelsen af en retshjælpsanmodning skal underskrives af en jurist i anklagemyndigheden. Der er ikke noget til hinder for, at der vedlægges rapportmateriale udarbejdet af politiet, som belyser de oplysninger den udenlandske myndighed ønsker, og der kan i vidt omfang henvises til det vedlagte materiale i det brev, der skal sendes til den udenlandske myndighed.

3.1.4.2. Formen på besvarelsen, oversættelse og bilag

Besvarelsen bør skrives i et høfligt, simpelt og let oversætteligt sprog.

Besvarelsen bør fremsendes på et sprog, som accepteres af det anmodende land, mens eventuelle bilag som f.eks. politirapporter og retsbøger ikke skal oversættes. Se nærmere om oversættelse under pkt. 3.2.4.2.

3.1.4.3. Svares der direkte eller via Rigsadvokaten

Udgangspunktet inden for Norden, EU og Schengen er, at en besvarelse af en udenlandsk retshjælpsanmodning skal sendes direkte til den anmodende myndighed. Adressen vil ofte fremgå af det fremsendte materiale. Rigsadvokaten vil, hvis retshjælpsanmodningen fra den udenlandske myndighed er sendt herigennem, i kvitteringsbrevet til den udenlandske myndighed skrive, at svaret vil blive sendt direkte fra politikredsen.

Anmodninger fra andre lande skal besvares via Rigsadvokaten.

3.1.4.4. Dialog med udlandet/myndigheden/anklageren

Hvis man er i tvivl om, hvad den udenlandske myndighed ønsker at opnå med retshjælpsanmodningen, er det en god idé at tage direkte kontakt til den pågældende myndighed. På den måde sikrer man sig, at tvivlsspørgsmål bliver afklaret på forhånd, så det ikke bliver nødvendigt at besvare en opfølgende retshjælpsanmodning om samme sag.

3.1.4.5. Kommunikationsformen

Retshjælpsanmodninger mellem landene i Norden, EU og Schengen kan sendes direkte mellem de judicielle myndigheder. Retshjælpsanmodninger til og fra lande uden for EU og Norden sendes via Rigsadvokaten.

Med mindre det er muligt at kommunikere sikkert via e-mail, skal anmodninger og besvarelser (eller øvrige henvendelser til den udenlandske myndighed) fra Danmark som udgangspunkt sendes via brevpost eller fax. I hastende tilfælde kan der kommunikeres via de internationale politikanaler Interpol eller Sirene, der varetages af Rigspolitiet, Sektion for International Informationsudveksling. Endvidere kan Eurojust bistå i særligt hastende tilfælde.

3.2. Udgående retshjælpsanmodninger (retsanmodninger fra Danmark)

3.2.1. Behov for kendelse? Dansk ret gælder

Inden der kan anmodes om retshjælp fra udlandet i forbindelse med en dansk efterforskning, skal betingelserne for at gennemføre det konkrete efterforskningsskridt efter dansk ret være opfyldt. Hvis foretagelsen af det pågældende efterforskningsskridt i Danmark kræver rettens kendelse, er det nødvendigt at indhente en sådan. Det vil f.eks. gøre sig gældende i forhold til retsanmodninger om hjælp til ransagning, beslaglæggelse, edition, teleoplysninger og aflytning mv. i udlandet.

I forhold til indhentelse af elektroniske beviser fra udlandet, f.eks. fra Facebook, Google og Microsoft, kan du læse mere i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Indhentelse af elektroniske beviser fra internationale internetserviceudbydere (Facebook, Google mv.).

3.2.2. Behov for deltagelse af dansk repræsentant i forbindelse med efterforskningsskridtet?

Hvis politiet finder det særligt hensigtsmæssigt, at der deltager en repræsentant for Danmark når det pågældende efterforskningsskridt gennemføres i udlandet, skal dette fremgå tydeligt af retsanmodning. Eventuelle praktiske detaljer kan herefter aftales direkte med den myndighed, som skal udføre den ønskede retshjælp.

3.2.3. Anmodningens indhold

Der er i POL-SAS indlagt en række standardkoncepter for retshjælpsanmodninger til brug i de mest almindelige sager. Koncepterne er til inspiration og ikke nødvendigvis den eneste eller bedste måde at bygge alle retsanmodninger op på.

En retsanmodning skal altid indeholde følgende elementer:

- **Adressat**

Retsanmodningen skal indeholde en adressat. Det vil inden for EU, Norden og Schengen-landene være den myndighed, der i sidste ende skal yde den begærede retshjælp. Du kan finde rette modtager på det Europæiske Retlige Netværks hjemmeside (<https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>) (se nærmere under pkt. 3.3.3).

Anderledes forholder det sig, når der skal sendes en retsanmodning til lande udenfor EU, Schengen og Norden – de såkaldte tredjelande. Hvis efterforskningen viser, at der er behov for retshjælp fra et tredjeland, skal anmodningen som altovervejende hovedregel fremsættes mellem de centrale myndigheder. I Danmark er Rigsadvokaten udpeget som Central Myndighed, men i de fleste andre lande er den centrale myndighed det pågældende lands justitsministerium. Retsanmodninger til tredjelande skal derfor stiles til det pågældende lands kompetente myndigheder (”til de kompetente judicielle myndigheder i ...”) og sendes til Rigsadvokaten, der vil forestå den videre fremsendelse, enten til det pågældende lands centrale myndighed eller via Udenrigsministeriets diplomatiske kanaler.

- **Afsender**

Det skal tydeligt fremgå i starten af retsanmodningen, at det er en judiciel myndighed, som fremsætter anmodningen. De judicielle myndigheder i Danmark er domstolene, Den Uafhængige Politiklagemyndighed og anklagemyndigheden (bestående af Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektørerne).

- **Retsgrundlag**

Det skal anføres i retsanmodningen, hvilket retsgrundlag, der danner hjemmel for at fremsætte den pågældende retsanmodning. De mest brugte aftaler og konventioner findes inden for EU og Europarådet, men der kan være specifikke bi- eller multilaterale aftaler, der finder bedre anvendelse i den konkrete sag f.eks. pga. efterforskningsskridtets specifikke karakter.

Du kan læse mere om det juridiske grundlag i pkt. 4, og du kan finde de enkelte instrumenter under pkt. 8.

- **Sagsfremstilling**

Retsanmodningen skal indeholde alle de informationer, som modtageren skal bruge for at udføre den ønskede retshjælp. Der skal således som udgangspunkt ikke medsendes bilag i form af politirapporter, retsbøger eller lignende

I sagsfremstillingen skal de vigtigste punkter i efterforskningen samles for at godtgøre, at der er mistanke om et strafbart forhold, og at den retshjælp, der anmodes om, er nødvendig for sagen. Vær opmærksom på, at nogle lande stiller særlige krav til sagsfremstillingen (f.eks. kræver USA, at der er en særligt bestyrket mistanke (”probable cause”) rettet mod den mistænkte).

- **Kontaktpersoner**

Ved fremsendelse af retsanmodninger bør der påføres en eller flere kontaktpersoner, som den udenlandske myndighed let kan komme i kontakt med, såfremt dette måtte blive nødvendigt. Det er i den forbindelse hensigtsmæssigt, at der både opgives kontaktoplysninger på repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden.

3.2.4. Praktiske forhold

3.2.4.1. Antal eksemplarer

Som udgangspunkt vil det være tilstrækkeligt at sende ét eksemplar af anmodningen.

3.2.4.2. Sprog/oversættelser/notarpåtegning/udgifter

Når anmodningen om retshjælp er udfærdiget, skal anmodningen, inklusiv relevante bilag, fx rapportmateriale eller kendelser, oversættes til et sprog, som det fuldbordende land accepterer. For så vidt angår lande, der har tiltrådt Europarådets retshjælpskonvention af 1959, har disse lande afgivet erklæringer om, hvilke sprog de accepterer.

På dette link kan man se, hvilke sprog de forskellige lande accepterer – se under ”declarations” (brug ikke Internet Explorer men fx Microsoft Edge):

http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-conventions/treaty/030/declarations?p_auth=sIUwjg8W

Både den originale anmodning (inklusive eventuelle bilag) og oversættelsen skal udprintes 1-sidet. Dvs. der må ikke printes på begge sider.

Er man i tvivl om det rent indholdsmæssige af retsanmodningen, kan udkast til anmodningen sendes til den Internationale Enhed for sparring. Dette bør gøres før oversættelsen.

Er det uklart hvilket sprog det anmodede land accepterer, kan den Internationale Enhed kontaktes.

Vær opmærksom på, at anmodninger - inklusive relevante bilag - der skal sendes til tredjelande, som ikke har tiltrådt Europarådets konvention af 20. april 1959 om retshjælp, skal påtegnes af en notar i retten (notarpåtegning). Hvorvidt tredjelandet har tiltrådt retshjælpskonventionen fra 1959 fremgår her (brug ikke Internet Explorer men fx Microsoft Edge). Det bemærkes, at retshjælpsanmodninger til USA ikke skal notarpåtegnes.

Det er oversætteren, der sørger for at få oversættelsen notarpåtegnet ved retten, når politikredsen beder om det, i forbindelse med at materialet sendes til oversættelse.

Det er kredsen selv, der afholder udgifterne til oversættelsen. Dette gør sig ligeledes gældende ved indkomne anmodninger om retshjælp, hvis der synes at være behov for oversættelse af dem.

3.2.4.3. Underskrifter

Det er anklageren, der skal underskrive anmodningen om retshjælp. Dette gøres alene på det originale (danske) dokument og ikke på oversættelser.

3.2.4.4. Kopi af relevante paragraffer

Man skal altid vedlægge udskrift af de relevante straffebestemmelser og bestemmelser fra retsplejeloven sammen med anmodningens øvrige materiale. Bestemmelserne skal både være på dansk og oversat til det accepterede sprog.

3.2.4.5. Fremsendelse

Retshjælpsanmodninger mellem landene i Norden, EU og Schengen kan sendes direkte mellem de judicielle myndigheder. Retshjælpsanmodninger til og fra lande uden for EU og Norden sendes via Rigsadvokaten.

Med mindre det er muligt at kommunikere sikkert via e-mail, skal anmodninger og besvarelser (eller øvrige henvendelser til den udenlandske myndighed) fra Danmark som udgangspunkt sendes via brevpост eller fax. I hastende tilfælde kan der kommunikeres via de internationale politikanaler Interpol eller Sirene, der varetages af Rigspolitiet, Sektion for International Informationsudveksling. Endvidere kan Eurojust bistå i særligt hastende tilfælde.

3.2.4.6. Indberetning til Rigsadvokaten

De lokale anklagemyndigheder i politikredsene og NSK, samt statsadvokaterne skal orientere Rigsadvokaten om:

- 1) Alle retshjælpsanmodninger, både modtagne og afsendte, i sager, hvor mindst tre stater (både EU-stater og tredjelandstater) er involveret.
- 2) Alle afslag på retshjælp – både modtagne og afsendte.
- 3) Gentagende udfordringer med samarbejdet med myndigheder i andre EU-lande.

Orienteringen efter punkt 1 og 2 foretages ved at fremsende en kopi af anmodningen eller afslaget til Rigsadvokaten, mens orienteringen efter punkt 3 foretages ved at fremsende en kort beskrivelse af problematikken til Rigsadvokaten.

Orienteringen sendes pr. e-mail til rigsadvokaten@ankl.dk. I emnefeltet anføres: Indberetning til Eurojust.

Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatmeddelelsen om Indberetningsordning vedr. international retshjælp og samarbejde.

3.3. Vedrørende afhøring ved video-link

Det følger af retsplejelovens § 190 finder retsplejelovens regler anvendelse ved vidneafhøring efter begæring af udenlandske myndigheder.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 190, at en anmodning om iagttagelse af en særlig form eller fremgangsmåde, herunder afhøring via telekommunikation (videolink), så vidt muligt skal imødekommes. En anmodning skal imødekommes, medmindre det teknisk ikke er muligt, eller hvis den fremgangsmåde, der ønskes, ”vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden”.

Det vil i praksis være politikredsene eller Rigsadvokaten, der modtager anmodninger om vidneafhøringer via video fra udenlandske myndigheder. Anmodningerne behandles og fuldbyrdes af retterne.

Se nedenfor under pkt. 3.3.1 om den praktiske gennemførelse af vidneafhøring via videolink fra Danmark til en udenlandsk straffesag gennemføres.

Det bemærkes, Danmark har afgivet erklæringer til henholdsvis EU-retshjælpskonventionen fra 2000 og 2. tillægsprotokol af 2001 til Europarådets retshjælpskonvention af 1959 om, at anmodninger efter disse to konventioner om videoafhøring fra Danmark af en mistænkt/tiltalt ikke imødekommes. En retshjælpsanmodning fra et andet land om, at en person afhøres via video som mistænkt eller tiltalt til en straffesag i udlandet, skal derfor afslås.

Det er imidlertid muligt at anmode et andet land om retshjælp til, at en person, der er mistænkt eller tiltalt i en dansk straffesag, afhøres til den danske straffesag via video-link fra udlandet.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsesafsnittet om Videolink – Brug af videolink i retsmøder.

3.3.1. Indgående retshjælpsanmodninger om afhøring af et vidne via video-link

Når anklagemyndigheden modtager en retshjælpsanmodning om bistand til, at en person i Danmark kan afhøres via videolink til en straffesag i udlandet, skal anklagemyndigheden videresende anmodningen til den relevante ret med anmodning om rettens stillingtagen til anmodningen samt oplysning om kontaktoplysninger til retten vedkommende i retten med henblik på, at anklagemyndigheden kan videregive disse oplysninger til den anmodende myndighed, sådan at denne kan tage direkte kontakt til retten.

Med mindre retten vurderer, at anmodningen ikke kan imødekommes, meddeler anklagemyndigheden den anmodende myndighed, at anmodningen imødekommes og videregiver rettens kontaktoplysninger.

Retten har herefter ansvar for at indkalde vidnet og etablering af video-forbindelse.

Afhøringen skal overværes af en dommer (eller en retsassessor eller en dommerfuldmægtig). Der skal udarbejdes et referat af afhøringen. Referatet skal indeholde oplysning om tid og sted for afhøringen, den afhørte persons identitet, identiteten på alle andre personer i den anmodede medlemsstat, som har deltaget i afhøringen, og den egenskab, hvori de har deltaget, eventuelle edsaflæggelser eller afgivelser af tro og love erklæringer samt de tekniske omstændigheder, under hvilke afhøringen har fundet sted.

Referatet kan efterfølgende sendes til den anmodende myndighed af retten eller gennem anklagemyndigheden.

Det bemærkes, at straffelovens § 158 (falsk forklaring) finder anvendelse på forklaringer, der er afgivet under en videoafhøring ved en dansk domstol efter begæring af en udenlandsk myndighed, jf. lov nr. 258 af 8. maj 2002.

3.3.2. Udgående retshjælpsanmodninger om afhøring via video-link

En retshjælpsanmodning om afhøring af en person i et andet land via video-link til en straffesag i Danmark udarbejdes typisk af anklagemyndigheden, men kan også udarbejdes af retten.

Når den anmodede udenlandske myndighed har accepteret at imødekomme anmodningen, er det hensigtsmæssigt, at retten, forud for retsmødet, koordinerer etableringen af videoforbindelsen med den relevante udenlandske myndighed. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt, at der gennemføres et test-opkald inden retsmødet.

Hvis retten tillader, at afhøringen kan gennemføres på en måde, der ikke forudsætter bistand fra den udenlandske myndighed – eksempelvis ved at afhøringen gennemføres på en dansk ambassade – forudsætter en gennemførelse af afhøringen en tilladelse fra det pågældende land. Tilladelsen skal indhentes ved en retshjælpsanmodning, hvorved der anmodes om tilladelse til at gennemføre den omhandlede afhøring. Der kan samtidig anmodes om bistand til, at den pågældende gøres bekendt med tid og sted for den ønskede afhøring.

3.4. Vedrørende overførsel af retsforfølgning

Overførsel af retsforfølgning af en straffesag anvendes i praksis i sager, hvor sagens omstændigheder taler for, at sagen bedre vil kunne blive behandlet i et andet land, f.eks. i tilfælde, hvor kriminaliteten er begået i det pågældende land, og sagens parter ligeledes bor der, eller hvor yderligere efterforskning i sagen skal finde sted.

Overførsel af retsforfølgning kan endvidere anvendes som et alternativ til en anmodning om udlevering af en person til strafforfølgning, i tilfælde, hvor grundlaget for at anmode om udlevering ikke er til stede.

Danmark har tiltrådt to multilaterale aftaler om overførsel af retsforfølgning:

- Europarådets Konvention af 15. maj 1972 om overførsel af retsforfølgning i straffesager og
- Den Nordiske Samarbejdsaftale af 9. februar 1970 om retsforfølgning i andet nordisk land end der, hvor den strafbare handling er begået (som ændret den 12. oktober 1972)

Beslutningen om at overtage retsforfølgningen fra et andet land og beslutningen om at anmode et andet land om at overtage retsforfølgningen i en dansk sag træffes af det embede, der har påtalekompetencen i den omhandlede sag.

Anmodninger og beslutninger om overførsel af retsforfølgning uden for norden sendes via Rigsadvokaten, mens anmodninger og beslutninger sendes direkte mellem de kompetente nordiske lande.

3.5. Hvor kan jeg få hjælp?

3.5.1. Rigsadvokatens Internationale Enhed

Rigsadvokatens internationale enhed kan kontaktes i dagtimerne på vagttelefonen på nummer 72689082.

3.5.2. Fagsiden i Vidensbasen

På fagsiden ”Internationalt samarbejde” på Anklagemyndighedens Vidensbase er der tilgængelig information om retshjælpsområdet (kræver login).

3.5.3. EJN hjemmeside (European Judicial Network)

På EJN’s hjemmeside kan man bl.a. finde andre EU-landes kompetente judicielle myndigheder inden for forskellige områder, herunder retshjælp. I de tilfælde hvor man skal sende en retsanmodning direkte fra kredsens til en anden judiciel myndighed inden for EU, kan man benytte EJN’s atlas til at finde rette myndighed. Det fungerer på den måde, at man klikker på det pågældende land, og så klikker man sig ind på, hvilket område man søger retshjælp i, for eksempel edition (order to produce documents) eller andet. Herefter skal man igennem et par skridt yderligere og så kommer den rette myndighed frem med adresse og kontaktoplysninger. Bemærk at Danmark ikke er med i EIO’en, så det skal ikke krydses af, hvis der spørges til det.

3.5.4. Eurojust

I Eurojust kan man få hjælp til at kontakte et andet lands myndigheder. Den danske repræsentant i Eurojust kan være behjælpelig med koordineringsmøder med andre lande, med JIT’s og med kontakt til andre landes myndigheder, hvis der er behov for at få en lidt mere direkte dialog om en konkret sag.

4. Jura

4.1. Indgående retsanmodninger

Helt overordnet gælder det, at der ikke er gennemført særlig lovgivning i dansk ret, som regulerer danske myndigheders muligheder for at yde retshjælp. International retshjælp ydes på baggrund af det såkaldte gensidighedsprincip, også selvom der ikke findes bi- eller multilaterale aftaler, der udtrykkeligt regulerer retshjælp mellem Danmark og et andet land.

Retshjælp ydes på baggrund af en analog anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven og udgangspunktet er, at hvis det i en tilsvarende national efterforskning er muligt at bruge et bestemt efterforskningsskridt, så vil det også kunne foretages i forbindelse med en anmodning om international retshjælp.

Retsplejelovens regler skal altid iagttages. Der skal således indhentes en dansk retskendelse til gennemførelse af et efterforskningsskridt i Danmark på vegne af en udenlandsk myndighed, hvis retsplejeloven stiller krav herom.

4.2. Udgående retsanmodninger

Mange lande har ikke samme mulighed for at yde retshjælp til udlandet som vi har i Danmark, og flere lande kræver, at der henvises til et regelgrundlag, der hjemler ydelsen af retshjælp.

Det er i den forbindelse væsentligt at anføre den korrekte internationale hjemmel, når en retsanmodning udfærdiges, ligesom det kan være særdeles hensigtsmæssigt at anføre flere retsgrundlag, for at højne chancen for succes.

De internationale regler om retshjælp kan inddeles i to grupper. Nogle instrumenter er baseret på et geografisk område og finder derfor kun anvendelse for nogle bestemte lande, hvorimod andre instrumenter vedtaget under f.eks. De Forenede Nationer, vedrører et bestemt emne og finder derfor anvendelse for langt flere lande, men kun særlige typer kriminalitet, f.eks. terrorbombekonventionen.

Nedenfor under pkt. 7 kan du finde alle de internationale instrumenter om retshjælp. De er opdelt efter geografi inden for Norden, EU, Schengen og Europarådet, samt inden for emner som f.eks. terrorisme, organiseret kriminalitet, cybercrime, hvidvask og narkotika.

Husk, at du højst sandsynligt kan anføre flere instrumenter, som hjemmel for din retsanmodning.

5. Straf og andre retsfølger

6. Efter dom

Har man i en dansk straffesag modtaget retshjælp fra udlandet bør det kontrolleres, om den udenlandske myndighed har anmodet om at blive orienteret om sagens udfald. En sådan orientering sendes via de samme kanaler som den oprindelige retsanmodning jf. pkt. 3.2.3. og 3.2.4.5.

7. Øvrige oplysninger

Politiet og anklagemyndigheden skal til enhver tid kunne tilvejebringe statistiske oplysninger, om antallet af ind- og udgående retshjælpsanmodninger til og fra EU og Norden.

7.1. EIO – European Investigation Order

Danmark er ikke med i European Investigation Order (EIO). Det er imidlertid Rigsadvokatens opfattelse, at en EIO såvidt muligt bør behandles som en almindelig anmodning om retshjælp. Det forudsættes, at EIO'en indeholder de fornødne oplysninger/materiale. Anmodningen bør altså ikke afvises blot pga. formen. I fald der ikke er de fornødne oplysninger/materiale, er det op til den enkelte sagsbehandler at vurdere, om det er mest hensigtsmæssigt at bede om supplerende oplysninger eller anmode om en egentlig traditionel retsanmodning.

8. Love og forarbejder

Europarådet

- Retshjælpskonventionen af 20/04/1959 Konventionen er den grundlæggende konvention på området, og dens principper anvendes generelt. Konventionen omfatter Europarådets 47 medlemslande samt 3 ikke medlemslande.
- European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters
- Tillægsprotokol af 17/03/1978 til retshjælpskonventionen Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters

- 2. tillægsprotokol af 08/11/2001 til retshjælpskonventionen Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters
- Cybercrimekonventionen af 23/11/2001
 - Convention on Cybercrime
 - Tillægsprotokol af 15/05/2003 til cybercrimekonventionen Additional Protocol to the Convention on Cybercrime
- Hvidvaskkonventionen af 08/11/1990
 - Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime
- Terrorforebyggelseskonventionen af 16/05/2005
 - Convention on the Prevention of Terrorism
- Hvidvask- og terrorfinansieringskonventionen af 16/05/2005
 - Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism
- Menneskehandelskonventionen af 16/05/2005
 - Convention on Action against Trafficking in Human Beings
- Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug
 - Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse

EU

- EU-Retshjælpskonventionen af 29/05/2000
 - Konvention om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater
 - Protokol af 21/11/2001 til konventionen om gensidig retshjælp i straffesager mellem Den Europæiske Unions medlemsstater
- EU-USA retshjælpsaftale
 - Agreement with the United States on mutual legal assistance
 - Dansk-amerikanske bilaterale aftaler
- EU-Japan aftalen af 7. oktober 2010
 - Aftale mellem Den Europæiske Union og Japan om gensidig retshjælp i straffesager
- Lov 2004-12-22 nr. 1434 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union.
- RÅDETS RAMMEAFGØRELSE 2006/783/RIA af 6. oktober 2006 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på afgørelser om konfiskation.
 - Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 19. november 2009 om ikrafttræden af Rådets rammeafgørelse af 6. oktober 2006 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på afgørelser om konfiskation.
- RÅDETS RAMMEAFGØRELSE 2005/214/RIA af 24. februar 2005 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestrafte.
- RÅDETS RAMMEAFGØRELSE 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale.
- Aftale mellem EU og Norge/Island om delvis anvendelse af EU-retshjælpskonventionen og protokollen dertil (Rådets afgørelse af 17. december 2003 (2004/79/EF)).

Norden

- Bekendtgørelse af nordisk overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp (BKI nr. 100 af 15. september 1975).

FN

- FNs Konvention af 15. november 2000 imod Grænseoverskridende Organiseret Kriminalitet (UN-TOC)
- FNs Konvention af 20. december 1988 imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer
- FNs Konvention af 13. oktober 2003 til bekæmpelse af Korruption

Rigsadvokaten, den 6. januar 2025

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten